Aktyvaus mokymosi strategijos, jų rūšys ir taikymas

Kas yra aktyvusis mokymasis ir kaip jis veikia?

„Bet kokia veikla, kuri įtraukia mokinius į veikimą ir mąstymą apie tai, ką jie daro“

(Charles C. Bonwell ir James A. Eison, 1991)

„Aktyvaus mokymosi metodai skatina mokinius kurti mintis ir gauti grįžtamąjį ryšį per interaktyvias situacijas, o ne pasyviai priimti informaciją“

(Carnegie Mellon universiteto tyrimas, 2021)

Kodėl aktyvusis mokymasis yra efektyvus ?

Analizavimas, sintezė ir žinių taikymas

- **Pavyzdys:** vietoj to, kad mokiniai tik skaitytų apie klimato kaitą, jie gali atlikti projektą, kuriame tyrinėja jos poveikį ir kuria galimus sprendimus

Skatina įsitraukimą ir sąveiką

- Aktyviai dalyvauja diskusijose, grupiniuose projektuose ir praktinėse veiklose

Ugdo aukštesnio lygio mąstymo įgūdžius

- **Pavyzdys:** debatai arba tyrimų projektai, kuriuose mokiniai turi pagrįsti savo nuomonę ir kritiškai vertinti šaltinius

Pagrindiniai aktyvaus mokymosi strategijų komponentai

1. **Įsitraukimas** - apima koncentraciją ir susidomėjimą tema

Kaip tai įgyvendinti:

a) Naudokite praktines veiklas

b) Skatinkite mokinių smalsumą

2. **Refleksija** - mokiniai sąmoningai apmąsto tai, ką mokėsi

Kaip tai įgyvendinti:

a) Rašytinės refleksijos

b) Grupinės diskusijos

3. **Taikymas** - dėmesys skiriamas praktiniam išmoktų žinių taikymui

Kaip tai įgyvendinti:

a) Projektai ir praktinės užduotys

b) Simuliacijos ir vaidmenų žaidimai

4. **Bendradarbiavimas** - ne tik bendrauja su mokytoju, bet ir dirba komandose

Kaip tai įgyvendinti:

a) Grupiniai projektai

b) Debatai ir diskusijos

Aktyvaus mokymosi privalumai

„Galvok-Diskutuok-Dalinkis“

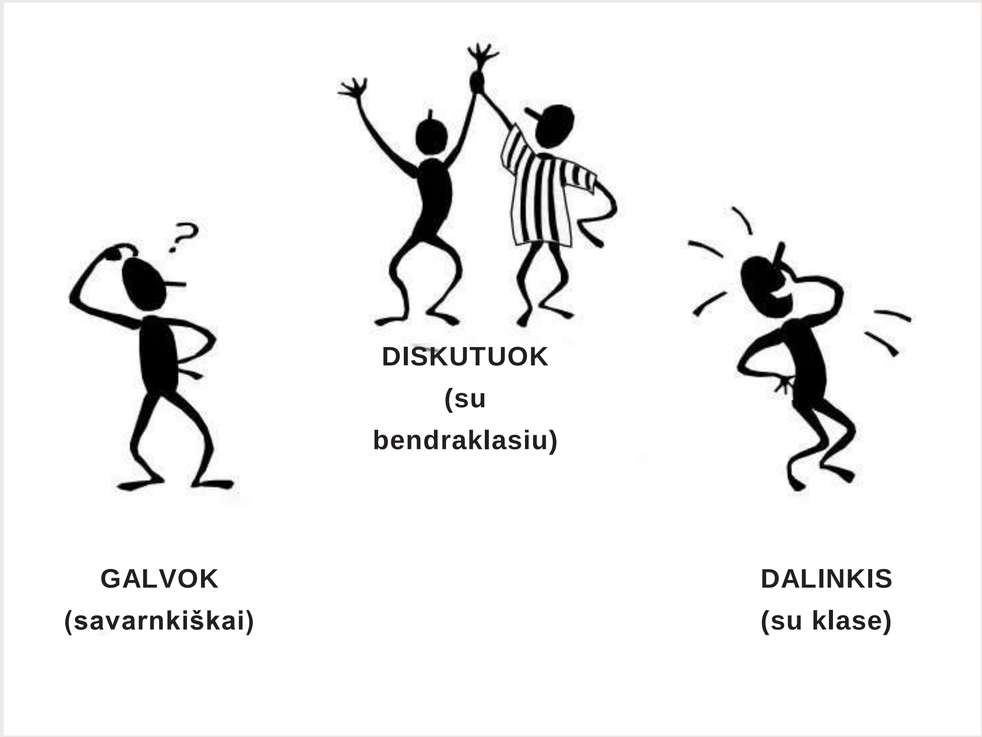

- skatina bendradarbiavimą ir mokymąsi iš bendraamžių.

Mokiniai pirmiausia individualiai apmąsto klausimą ar problemą, tada susiporuoja aptarti savo mintis ir galiausiai pasidalija įžvalgomis su klase

„Trijų žingsnių interviu“

- leidžia mokiniams taikyti įvairias klausimų uždavimo strategijas ir apmąstyti savo supratimą

Jie paeiliui atlieka interviuotojo, apklausiamojo ir stebėtojo vaidmenis, skatindami aktyvų įsitraukimą ir gilų apmąstymą.

Atvejų analizė

- leidžia mokiniams taikyti teorines žinias realaus pasaulio situacijose

Atvejų analizės turėtų būti pritaikytos mokinių gyvenimui ir patirčiai, leidžiant jiems išsakyti savo asmenines įžvalgas

Vaidmenų žaidimai

- lavina empatiją ir problemų sprendimo įgūdžius

Naudinga paprašyti mokinių įsijausti į abi sąveikos puses, pavyzdžiui, policininko ir įtariamojo arba pardavimo specialisto ir pirkėjo

Apverstos klasės metodas

- leidžia mokiniams savarankiškai nagrinėti turinį prieš pamoką, taip išlaisvinant klasės laiką aktyvioms diskusijoms ir problemų sprendimo veikloms

Šis metodas geriausiai veikia labai **motyvuotoje aplinkoje**

„Painiausias taškas“

- skatina mokinius apmąstyti jiems sudėtingas temas, suteikdamas neįkainojamą grįžtamąjį ryšį mokytojui

Vertinimo metodas, padedantis nustatyti klaidingas nuostatas ir žinių spragas bei pagerinti mokymąsi

Tradicinis VS Probleminis mokymasis

Pagrindiniai skirtumai:

Tradicinis mokymasis	Probleminis mokymasis
Mokytojas pateikia informaciją iš anksto	Mokiniai pirmiausia gauna problemą ir patys ieško informacijos
Daug dėmesio skiriama įsiminimui ir teorijai	Daug dėmesio skiriama problemų sprendimui ir praktikai
Mokytojas yra pagrindinis žinių šaltinis	Mokytojas yra konsultantas ir vadovas
Pavyzdžiai naudojami teorijai iliustruoti	Pavyzdžiai kyla iš realių problemų ir kontekstų
Testai dažniausiai tikrina faktines žinias	Vertinimas orientuotas į problemų sprendimo gebėjimus

Privalumai ir trūkumai:

Tradicinis mokymasis	Probleminis mokymasis
✓ Aiški struktūra ir informacijos pateikimas	✓ Skatina kritinį mąstymą ir kūrybiškumą
✓ Gerai tinka faktų ir apibrėžimų įsiminimui	✓ Leidžia mokiniams geriau suprasti ir taikyti žinias praktiškai
✗ Ribotas savarankiškumas ir kūrybiškumas	✗ Reikalauja daugiau laiko ir pasirengimo
✗ Dažnai orientuotas tik į teoriją ir įsiminimą	✗ Gali būti sudėtinga vertinti objektyviai

Simuliacijos ir žaidybinimas

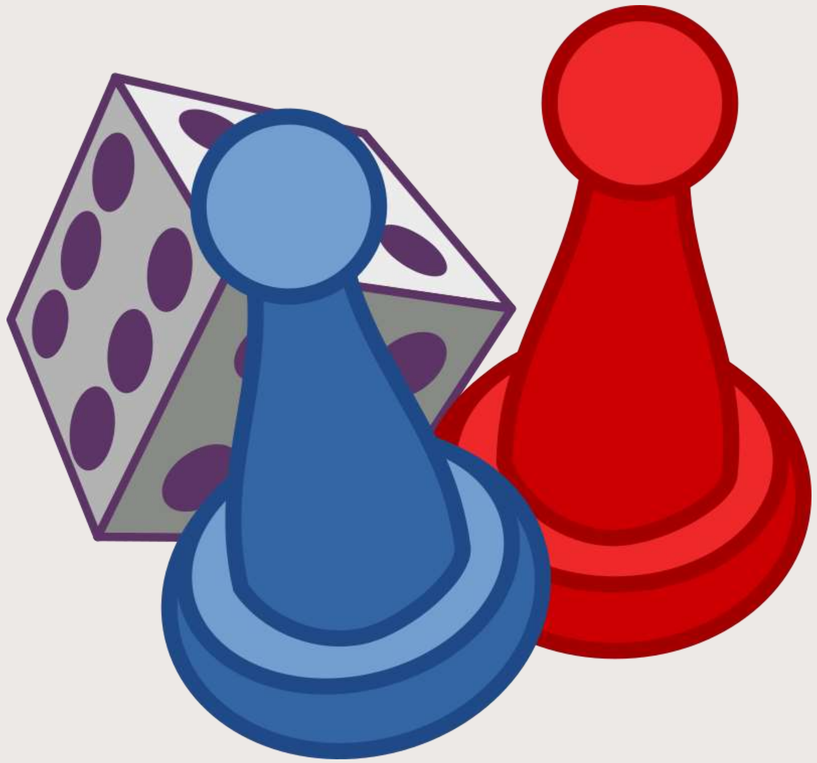

- sukuria įtraukiančias mokymosi patirtis, konkurencingą aplinką, didindami motyvaciją ir mokymosi rezultatus

Įvairūs formatai – nuo viktorinų iki fizinių žaidimų ar galvosūkių, kuriuos turi spręsti komandos

Mokymasis iš bendraamžių

- stiprina supratimą ir pasitikėjimą savo žiniomis

Mokydami savo bendraamžius, mokiniai įgyja gilesnį supratimą ir įtvirtina išmoktas žinias

Akvariumo (fishbowl) diskusija

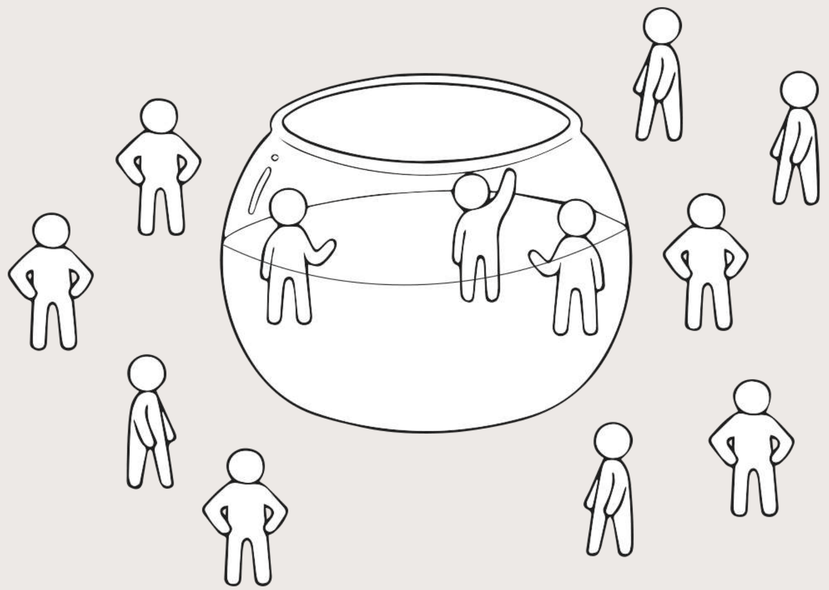

- skatina kritinį mąstymą, argumentavimą

mažesnė grupė mokinių (vidinis ratas) diskutuoja tema, o likę mokiniai (išorinis ratas) stebi ir analizuoja diskusiją

Minčių lietus

- skatina kūrybiškumą ir idėjų generavimą

Svarbu nevertinti pasiūlymų, o tiesiog grupuoti ir užrašyti mokinių idėjas. Kai visi išsako savo mintis, mokytojas kartu su klase gali pradėti identifikuoti bendras temas ir pasikartojančias idėjas

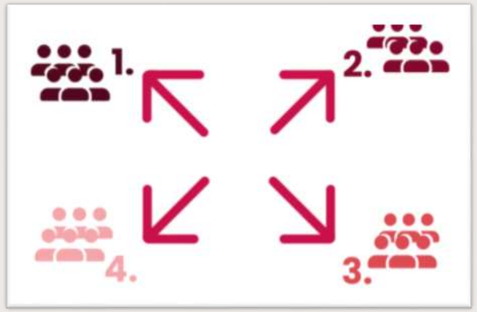

„Kampų“ metodas

Eiga:

1 **Pamokos pradžioje** mokytojas pristato temą ar problemą (pvz., klimato kaitą, literatūros kūrinį, istorinį įvykį).

2 **Klasės kampuose** pateikiamos skirtingos pozicijos (požiūriai į problemą).

3 **Mokiniai pasirenka kampą**, kuris jiems atrodo tinkamiausias, arba jiems skiriamas kampas atsitiktinai.

4 **Kiekviename kampe** mokiniai grupėje analizuoja savo perspektyvą ir pasiruošia pagrįsti savo poziciją.

5 **Diskusija:** Po darbo grupėse mokiniai pristato savo argumentus ir diskutuoja su kitų kampų atstovais.

📚 Tema: Ar mobilieji telefonai turėtų būti leidžiami mokykloje?

- **Kampas 1:** Mokiniai argumentuoja, kad mobilieji telefonai padeda mokymuisi.
- **Kampas 2:** Mokiniai remiasi argumentais, kad mobilieji trukdo koncentracijai.
- **Kampas 3:** Mokiniai nagrinėja technologijų integravimą į ugdymą (vidurinis požiūris).
- **Kampas 4:** Mokiniai atlieka tyrimą, kaip skirtingose šalyse sprendžiama ši problema

„Šešių kepurių“ metodas

1 **Mokiniai yra suskirstomi į šešias grupes, ir kiekviena grupė gauna tam tikrą „kepurę“**

2 **Kiekviena kepurė reiškia tam tikrą mąstymo būdą:**

- **Mėlyna kepurė** – Procesas (struktūruoja diskusiją, apibendrina rezultatus).
- **Balta kepurė** – Faktai (remiasi objektyvia informacija, duomenimis).
- **Raudona kepurė** – Emocijos (išreiškia jausmus ir nuotaikas).
- **Juoda kepurė** – Kritika (pabrėžia pavojus, problemas, galimus trūkumus).
- **Geltona kepurė** – Pozityvumas (ieško naudos, galimybių, gerų aspektų).
- **Žalia kepurė** – Kūrybiškumas (ieško naujų idėjų, siūlo inovatyvius sprendimus).

3 **Kiekviena grupė iš savo kepurės perspektyvos analizuoja problemą ar temą**

4 **Diskusija vyksta etapais, kad visi „pasimatytų“ su kitų kepurių argumentais**

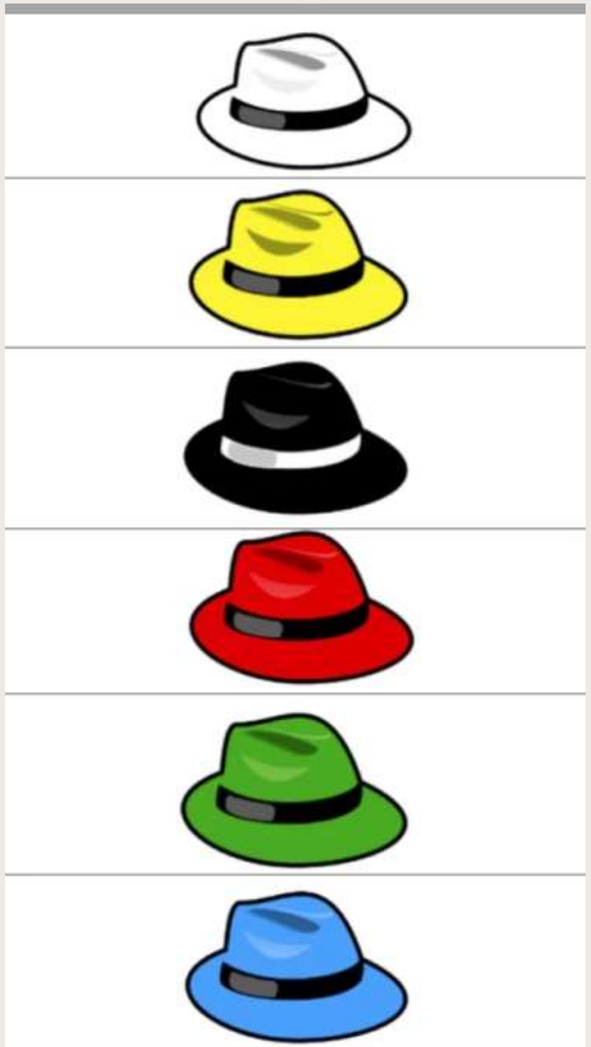

„Šešių kepurių“ metodas

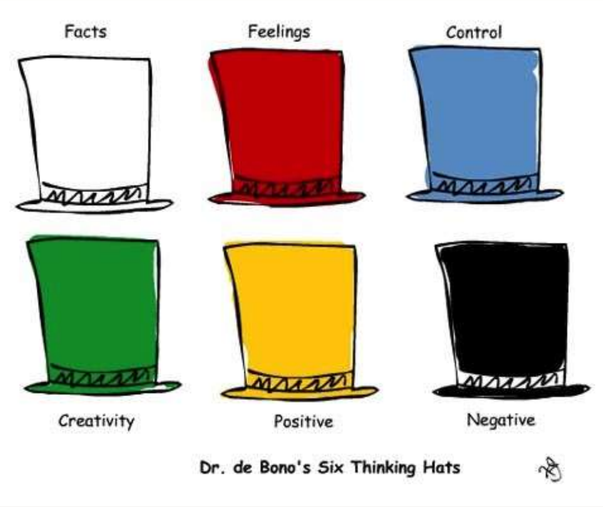

📖 **Tema: „Ar verta leisti mokiniams naudoti dirbtinį intelektą namų darbams?“**

•**Balta kepurė**: Kiek mokinių jau naudoja DI? Kokie yra duomenys?

•**Raudona kepurė**: Kaip mokiniai, mokytojai ir tėvai jaučiasi dėl šios tendencijos?

•**Juoda kepurė**: Kokios DI naudojimo rizikos (apgavystės, kritinio mąstymo mažėjimas)?

•**Geltona kepurė**: Kaip DI gali padėti mokytis ir palengvinti mokytojų darbą?

•**Žalia kepurė**: Kokius inovatyvius DI taikymo būdus galime sukurti

Aktyviojo mokymosi strategijų įgyvendinimas

Mokinių tikslai

- Ko kiekvienas mokinys nori pasiekti, atsižvelgiant į jo mokymosi tikslus ir siekius

Mokinių charakteristikos

- Kokio lygio yra mokinių žinios ir supratimas
- Kaip įtraukti drovesnius mokinius į veiklas, nesukeliant jiems per didelio spaudimo

Mokinių poreikiai

- Koks yra praktinis mokymosi rezultatas
- Ar mokiniai turi kokių nors papildomų poreikių

Turimi ištekliai

- Kokius išteklius galite suteikti mokymosi metu

Aktyviojo mokymosi strategijų iššūkiai

1. Mokinų nenoras dalyvauti

- Aiškiai paaiškinkite užduotis ir skirkite laiko mokiniams priprasti būti aktyviais dalyviais, o ne pasyviais klausytojais;
- Pagrįskite, kodėl naudojate šiuos metodus, užuot apsiriboję vien mechaniniu mokymusi

2. Bendradarbiavimo stoka

- Jei mokiniai yra pernelyg drovūs rinktis partnerius, galite juos priskirti patys, tačiau atidžiai stebėkite, ar niekas nesijaučia nepatogiai
- Sukurkite užduotis, kurios skatintų bendradarbiavimą be per didelio spaudimo

3. Laiko trūkumas

- Naudokite garsinius signalus, kad įspėtumėte mokinius, likus 5 ar 2 minutėms iki užduoties pabaigos
- Būkite labai aiškūs dėl laiko, kurį skirsite kiekvienai veiklai, ir stenkitės jo laikytis

Kaip įveikti aktyviojo mokymosi iššūkius

- Kruopštus veiklų planavimas ir pasirengimas
- Strateginio scenarijaus kūrimas
- Technologijų naudojimas mokymosi proceso optimizavimui ir palaikymui